Вступ

Моя сорокарічна подруга Карен полюбляє розповідати, як маленькою вона запитала маму, звідки беруться діти. Зазвичай балакуча мама враз підвелася зі стільця, пробурмотіла щось про печеню, яку їй конче необхідно перевірити, і якнайшвидше чкурнула з кімнати. Наступного дня Карен знайшла в себе на ліжку книжку про птахів та бджіл, а мама більше ніколи не торкалася теми появи дітей. У всій цій історії мене смішить лише те, що Карен, нині мати трьох дітей, аж ніяк не хотіла б, щоб ця «розмова» мала саме такий сценарій.

Як і більшість батьків, яких я знаю, Карен вважає своїм обов'язком подати правду такою, як вона є. І не важливо, чи йдеться про секс, небезпеку алкоголю та наркотиків, необхідність користування паском безпеки чи переваги цільних злаків, — ми завжди обережно добираємо слова. Цілком на противагу нашим батькам ми намагаємося протистояти цьому натиску дитячих запитань, що породжують неймовірний жах, і пишаємося своєю чесністю та відвертістю.

Але це аж ніяк не стосується розмов про гроші.

Коли діти порушують це питання, більшість із нас панікують. Ми брешемо («Вибач, золотце, я не можу це купити, я забув гаманець»). Ми нервуємося («А чи зможе моя дитина виплачувати кредит на навчання?»). Ми зволікаємо («Ми надзвичайно

перевищимо ліміт кишенькових грошей на цей місяць. То нехай це вже буде в наступному»). Отже, ми уникаємо передання досвіду з фінансової грамотності нашим дітям — тонкощів планування витрат, розуміння кредиту та дебету чи засад заощадження та інвестування. А те, що ви на додачу ще й батьки, тільки погіршує ситуацію. Кожен, хто хоча б раз у житті спостерігав за малюком, який опановує iPad, напевне знає, що діти взаємодіють зі світом абсолютно інакше, ніж ми. От ви можете пригадати, коли ваша дитина востаннє заходила до банку? Отож-бо й воно!

Більшу частину дорослого життя я писала про особисті фінанси, а тому маю кілька теорій з приводу того, чому тема грошей настільки збиває нас з пантелику. Більшість батьків думають, що знають недостатньо. Найменша згадка про тему фінансів викликає у нас занепокоєння, якщо не справжній жах, адже якщо раптом ми скажемо щось не те, то приречемо своїх дітей на життя у нестатках. Деякі батьки аж ніяк не у захваті від обраного ними способу ведення фінансів і просто бояться, що діти дізнаються, наскільки вони незграбні, коли справа доходить до грошей. Батьки ж, які вели досить пристойне фінансове життя, якщо й обговорюють тему грошей з дітьми, то визнають, що розмова ця геть не проста.

Саме це і є основною проблемою, оскільки, згідно з дослідженнями, саме батьки відіграють першочергову роль у формуванні фінансової поведінки дітей. Тому з дітьми важливо говорити на цю тему ще до того, як вони підуть до школи. Дослідники Кембриджського університету дійшли висновку, що багато звичок, необхідних для правильного ведення фінансів, повністю формуються в дитини до семирічного віку.

За останні тридцять років я чимало наговорилась, а ще більше наслухалась з приводу відносин між дітьми і грішми. Я відвідала міжнародну дитячу телевізійну програму «Вулиця Сезам», щоб розповісти персонажу телешоу Елмо, як правильно

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

заощаджувати. Як член Консультативної ради з фінансової грамотності для американської молоді, я консультувала Барака Обаму та очолювала ініціативу «Уроки фінансів для молодого покоління», метою якої є пояснити батькам, що необхідно знати дітям про гроші на кожному етапі їхнього розвитку. Крім того, я уважно вивчала доповіді та дослідження в галузі поведінкової економіки, соціальної психології та, звичайно ж, фінансів, щоб бути в курсі останніх змін, які щодня невпинно прогресують. Я розмовляла з десятками сімей — як з дітьми, так і з батьками, — і ця книжка рясно всіяна історіями, почутими від них. Із деякими з них я вже давно товаришувала, з деякими познайомилася під час своїх досліджень (у більшості випадків їхні імена та особисті дані змінено, щоб захистити невинних, а іноді й винних). Інформація про те, як ці сім'ї розпоряджаються грішми, для мене настільки ж цінна, як і будь-які академічні дослідження.

Результатом моїх напрацювань стала ця книжка. У ній викладено уроки, які вам необхідно дати дітям незалежно від того, скільки їм років — 3 чи 23. Окрім фінансових засад, тут ви дістанете відповіді на низку запитань, пов'язаних із грішми. Ви дізнаєтесь, чому кишенькові гроші — не така вже й складна мета, коли ви хочете навчити дітей розпоряджатися грошима, і чому робота після школи — це не завжди хороша ідея. Ви дізнаєтесь, чому, погоджуючись із примхами свого дошкільняти у черзі до каси, ви ризикуєте дійти ситуації, коли ваша дитина вже у дорослому віці зловживатиме грошима. У книжці ви знайдете відповідь на запитання, чому відкриття брокерського рахунка[1] аж ніяк не є найкращим варіантом для того, щоб навчити

[1] Брокерський рахунок — рахунок, на якому зберігаються гроші, доручені клієнтом брокеру для проведення ним фінансових операцій за рахунок клієнта. В Україні з 5 липня 2017 року фізичні особи мають право вивести на зарубіжний брокерський рахунок до 50 000 доларів США протягом року після отримання в НБУ електронної індивідуальної валютної ліцензії на таку операцію. Цю валютну ліцензію можна отримати через будь-який комерційний банк України. (*Тут і далі прим. наук. ред., якщо не вказано інше.*)

підлітка тонкощів ринку цінних паперів. Ви дізнаєтесь, у якому віці найкраще давати дитині кредитку, а також чому, урізавши видання готівки, ви станете турботливими батьками. Я покроково покажу вам, як допомогти дитині розвинути сильну робочу дисципліну та заощадити якнайбільше зі свого заробітку. У книжці я простими словами розповідаю про те, як треба говорити з дітьми про оплату навчання у коледжі, та пояснюю, чому цю розмову слід починати не пізніше від 9 класу.

Ставки ще ніколи не були настільки високими. Сучасний підхід держави до ведення громадянами фінансів — починаючи з медичного обслуговування і закінчуючи виходом на пенсію — можна описати єдиною фразою: «Кожен сам за себе». Тому, прищеплюючи дитині необхідні фінансові звички, ви даєте їй потужний шанс на життя у фінансовій стабільності, без страху перед боргами і завтрашнім днем.

Ви, мабуть, думаєте: «Гаразд, Бет, я можу тут знайти розумні поради, але як я зроблю свою дитину фінансовим генієм? Це взагалі можливо?»

Так, це можливо. І саме генієм. Дозвольте пояснити.

Одна з найбільших таємниць світу особистих фінансів полягає в тому, що лише декілька концепцій є по-справжньому важливими. І найрозумніші та найуспішніші люди їх знають. Проблема в тому, що цілі індустрії працюють над тим, щоб середньостатистичне подружжя (та його діти) повністю ігнорувало ці концепції. Як маркетологи, котрі переконують ваших дітей, що їм потрібні кросівки з нової колекції чи найновіша відеогра, так і компанії, що просто перед носом у першокурсників з порожніми кишенями розміщують пропозиції з видання кредиток, мають на меті всіляко відвернути нашу увагу від розумних і практичних правил, які допомагають отримувати більше. Не забувайте: такими пропозиціями вони набивають свої гаманці, а не ваші.

Але не все так безнадійно.

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>